

รายงานผลการถอดบทเรียน
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี ๒๕๖๓

“ไว้รวมพลัง”

เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
บ้านโนนแคน ตำบลเวียงสะอาด อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

จัดทำโดย

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
กรมส่งเสริมการเกษตร

ประเด็นการถอดบทเรียน
“ไร่รวมพลัง”
เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี ๒๕๖๓
จังหวัดมหาสารคาม

๑. ประวัติความเป็นมา

๑.๑ เกษตรกรต้นแบบ

ชื่อ - สกุล นายกรุง ดวงเงิน
อายุ ๔๔ ปี
ที่อยู่ เลขที่ ๔๖ หมู่ที่ ๑๖ บ้านโนนแคน
ตำบลเวียงสะอาด อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๖ ๑๐๘ ๔๔๔๕
พิกัด Latitude ๑๕.๔๔๐๙๗๕๖๕ Longitude ๑๐๓.๒๘๐๐๒๒๑๘
X ๓๑๕๔๒๙ Y ๑๗๐๗๘๐๔ Zone ๔๘

๑.๒ พื้นที่ทำการเกษตร

นายกรุง ดวงเงิน มีพื้นที่ทั้งหมด ๕๐ ไร่ โดยเน้นการทำเกษตรแบบผสมผสานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีการแบ่งพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรม ดังนี้

- ๑) พื้นที่ทำการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จำนวน ๑ ไร่
- ๒) พื้นที่ที่อยู่อาศัย ถนนภายในแปลง จำนวน ๑ ไร่
- ๓) พื้นที่ปลูกข้าวนาปี พันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ และ กข.๖ จำนวน ๒๐ ไร่
- ๔) พื้นที่ปลูกอ้อยพันธุ์สุพรรณบุรี ๕๐ (อ้อยคั้นน้ำ) จำนวน ๔ ไร่
- ๕) พื้นที่สระน้ำ ทั้งหมด ๘ บ่อ จำนวน ๑๔ ไร่
- ๖) พื้นที่ปลูกพืชผัก ไม้ผล จำนวน ๑๐ ไร่

๑.๓ ความเป็นมาของ “ไร่รวมพลัง” เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

นายกรุง ดวงเงิน เกิดที่ตำบลสำนักกระบก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จากหนุ่มโรงงานที่อยู่ในตำแหน่งหัวหน้าช่างโรงงานผลิตยางบริสโตน จังหวัดระยอง เป็นระยะเวลา ๘ ปี เมื่อสมรส ในปี ๒๕๕๖ จึงได้ย้ายมาอยู่บ้านโนนแคน ตำบลเวียงสะอาด อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเดิมนั้นมีการทำนาเพียงอย่างเดียว จึงได้นำอ้อมนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต เปลี่ยนความคิดจากการทำนาอย่างเดียว มาทำเกษตรแบบผสมผสาน ในพื้นที่ที่มีอยู่จำนวน ๕๐ ไร่

ปี ๒๕๕๘ ได้เข้าสมัครเป็น Young Smart Farmer ของจังหวัดมหาสารคาม และต่อมาในปี ๒๕๖๐ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธาน Young Smart Farmer ของจังหวัดมหาสารคาม

ปี ๒๕๖๐ ได้จัดตั้งกลุ่มผลิตผักปลอดสารพิษบ้านโนนแคน

ปี ๒๕๖๐ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานกลุ่มผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ครบวงจรบ้านโนนแคน ตำบลเวียงสะอาด อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ปี ๒๕๖๐ ก่อตั้งตลาดเขียวในหมู่บ้านโนนแคนร่วมกับสมาชิกเพื่อให้คนในชุมชนได้กินของดีและทำให้เกษตรกรในพื้นที่เป็น ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ได้ด้วยตนเอง เกษตรกรสามารถนำสินค้าที่ผลิตมาวางจำหน่าย แต่สินค้าต้องปลอดสารพิษ ผู้ที่มาจับจ่ายซื้อสินค้าต้องนำตะกร้าหรือถุงผ้ามาใส่ของด้วย

ปี ๒๕๖๐ ก่อตั้งตลาดสีเขียวโรงพยาบาลพยัคฆภูมิพิสัย เพื่อขยายฐานการขายผลผลิตจากบ้านนอกสู่เมือง อยากรให้ผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลได้กินผลผลิตที่ปลอดภัยและเป็นທີ່ให้ความรู้กับคนทั่วไปที่สนใจทำเกษตรอินทรีย์ที่มาซื้อของที่โรงพยาบาล โดยจะมีการนำผลผลิตด้านการเกษตรไปขายที่โรงพยาบาล ทุกวันอังคาร และวันศุกร์ สินค้าทางการเกษตรที่กลุ่มนำมาจำหน่ายผ่านการตรวจและรับรองคุณภาพจากสาธารณสุข ซึ่งไม่มีสิ่งเจือปนในผลผลิตทางการเกษตร

ปี ๒๕๖๑ ได้ถูกจัดตั้งให้เป็นเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในคนในชุมชนได้ศึกษาเรียนรู้ในเรื่องการทำเกษตรและการแปรรูปผลผลิต โดยเรียนรู้นวัตกรรมใหม่ๆ และต่อมายังได้รับเลือกให้เป็นเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้านประมง อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จากสำนักงานประมงจังหวัดมหาสารคาม

๒. แรงจูงใจในการดำเนินการทำเกษตรปลอดภัย

จากหนุ่มโรงงาน จังหวัดชลบุรี ย้ายกลับมาทำการเกษตร จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการพลิกผันตัวเองในการมาเป็นเกษตรกรเต็มตัว นายกรุง ดวงเงิน มีความมุ่งมั่นในการทำการเกษตรเพราะอยากให้ครอบครัวและชุมชนได้กินอาหารที่ปลอดภัย อีกทั้งมองเห็นช่องทางการขายสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จึงได้ทำเกษตรปลอดภัยอย่างจริงจัง

๓. วิธีการดำเนินงาน

นายกฤษฎ์ ดวงเงิน ได้เข้ารับการอบรมการผลิตพืชอินทรีย์ ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรมหาสารคาม โดยมีการปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติในการผลิตพืชอินทรีย์

๓.๑) พื้นที่และแหล่งน้ำ

พื้นที่ ๑๔ ไร่ เป็นสระน้ำ ทั้งหมด ๘ บ่อ แต่ละบ่อมีขนาดแตกต่างกันออกไป คือ ขนาด ๒๐x๓๐ เมตร จำนวน ๑ บ่อ ขนาด ๒๐x๑๐ เมตร จำนวน ๒ บ่อ ขนาด ๖x๒๐๐ เมตร จำนวน ๑ บ่อ ขนาด ๖x๓๐๐ เมตร จำนวน ๑ บ่อ และขนาด ๑๕x๒๐ เมตร จำนวน ๓ บ่อ เพื่อใช้สำหรับการปลูกพืช เลี้ยงปลา และกิจกรรมต่างๆ ภายในสวน

๓.๒) มีการวางแผนการผลิต โดยผลิตพืชตามฤดูกาลและปลูกพืชแบบผสมผสาน และเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง

๓.๓) การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินด้วยปุ๋ยพืชสดโดยการปลูกปอเทืองและไถกลบ ทำปุ๋ยหมักเติมอากาศโดยใช้กากอ้อยที่คั้นเอาน้ำแล้วผสมกับใบไม้และปุ๋ยคอก พร้อมทั้งเก็บตัวอย่างดินเพื่อส่งตรวจวิเคราะห์ธาตุอาหาร

๓.๔) การจัดการศัตรูพืช โดยการกำจัดด้วยวิธีกลและเขตกรรม การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันกำจัดโรคและแมลง เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบิวเวอเรีย น้ำหมักชีวภาพ น้ำส้มควันไม้แทนสารเคมี

๓.๕) การบันทึกข้อมูลการผลิต มีการจัดทำแผนการผลิต จดบันทึกการปฏิบัติงาน เพื่อวิเคราะห์วางแผนการผลิตและการตลาด

ผลจากการดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติในการผลิตพืชอินทรีย์ จึงได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกษ. ๙๐๐๐ เล่ม ๑-๒๕๕๒ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รหัสรับรอง TAS : ๕๕๔๐๓ แหล่งผลิตพืชอินทรีย์ จำนวน ๒๒ ชนิดพืช พื้นที่รวม ๘.๕๐ ไร่ ดังนี้

๑. ผักบุ้ง	พื้นที่ ๐.๑๓ ไร่	๑๒. พริก	พื้นที่ ๐.๑๓ ไร่
๒. คะน้า	พื้นที่ ๐.๑๓ ไร่	๑๓. มะเขือ	พื้นที่ ๐.๑๓ ไร่
๓. ผักกวางตุ้ง	พื้นที่ ๐.๑๓ ไร่	๑๔. ข่า	พื้นที่ ๐.๒๕ ไร่
๔. วอเตอร์เครส	พื้นที่ ๐.๑๓ ไร่	๑๕. ตะไคร้	พื้นที่ ๐.๒๕ ไร่
๕. ผักสลัด	พื้นที่ ๐.๑๓ ไร่	๑๖. อ้อยคั้นน้ำ	พื้นที่ ๓.๐๐ ไร่
๖. ผักกาดขาว	พื้นที่ ๐.๑๓ ไร่	๑๗. มะม่วง	พื้นที่ ๑.๕๐ ไร่
๗. ผักชีลาว	พื้นที่ ๐.๑๓ ไร่	๑๘. มะนาว	พื้นที่ ๐.๒๕ ไร่
๘. ผักชี	พื้นที่ ๐.๑๓ ไร่	๑๙. ฝรั่ง	พื้นที่ ๐.๒๕ ไร่
๙. ต้นหอม	พื้นที่ ๐.๑๓ ไร่	๒๐. มะม่วงหาวมะนาวโห่	พื้นที่ ๐.๑๓ ไร่
๑๐. ใบแมงลัก	พื้นที่ ๐.๑๓ ไร่	๒๑. กลัวย่น้ำว้า	พื้นที่ ๑.๐๐ ไร่
๑๑. ต้นกระเพรา	พื้นที่ ๐.๑๓ ไร่	๒๒. หล้าหวาน	พื้นที่ ๐.๒๕ ไร่

๔. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

เมื่อเริ่มทำการเกษตร นายกรุง ดวงเงิน ขาดการยอมรับจากชุมชน แต่นายกรุง ดวงเงิน ต้องการเอาชนะใจคนในชุมชนจึงทำให้เห็น คนในชุมชนเกิดความเชื่อมั่น และเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนจนเกิด “กลุ่มผลิตผักปลอดสารพิษบ้านโนนแคน” นายกรุง ดวงเงิน มีความภูมิใจในอาชีพเกษตรกร คติประจำใจคือ “ตั้งเป้าแล้วเดินตามเป้า” โดยมีความตั้งใจผลิตพืชปลอดภัย ไม่ใช่สารเคมี ทำการเกษตรโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ขยัน อดทน ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมในการทำการเกษตร พยายามหาวิธีการลดต้นทุนการผลิตเพื่อสร้างความระมัดระวังด้านการประกอบอาชีพ มีการวางแผนการใช้จ่ายในครัวเรือนอย่างเป็นระบบ มีการบริหารจัดการเวลาในการดำเนินชีวิต จนทำให้ประสบความสำเร็จ “พอมี พอกิน พอใช้ พึ่งพาตนเอง อยู่แบบยั่งยืน ใช้ชีวิตบนฐานความพอเพียง”

๕. ปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไข

๕.๑) ปัญหาขาดแคลนน้ำและน้ำเค็มเนื่องจากพื้นที่เป็นพื้นที่ทุ่งกุลารั้วแก้ง ปัญหาโดยชุดสระเพื่อเก็บกักน้ำฝน และใช้สำหรับการพักน้ำก่อนนำไปใช้ประโยชน์

๕.๒) พื้นที่อยู่ไกล ทำให้การเดินทางไปอบรมและจำหน่ายสินค้าเกษตรมีค่าใช้จ่ายสูง แก้ปัญหาโดยกลุ่มร่วมกันระดมทุนและหุ้น และแบ่งสัดส่วนไว้สำหรับค่าเดินทางในกรณีสมาชิกต้องไปอบรม

๕.๓) การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ โรคและแมลง ซึ่งมีการติดตามสถานการณ์และปรับเปลี่ยนพืชให้เหมาะสมกับฤดูกาลต่างๆ เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้น

๖. ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

๖.๑ ประโยชน์กับตัวเกษตรกร

๑) ต้นทุนการผลิตลดลง เนื่องจากไม่ใช่สารเคมี และมีการทำปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในแปลง และมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยมีรายได้ประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ ต่อปี จากการผลิตพืชปลอดภัย

๒) มีความสุข ภาคภูมิใจ ในการทำเกษตรและสามารถทำให้คนในชุมชนยอมรับ

๓) มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้น เนื่องจากได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ สามารถส่งสินค้าให้กับโรงพยาบาลได้

๔) เป็นที่รู้จักและมีหน่วยงาน เข้ามาสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ

๖.๒ ชุมชน

๑) ปรับเปลี่ยนแนวความคิดทัศนคติของคนในชุมชนบ้านโนนแคน ว่าด้วยเรื่องการใช้สารเคมีในการทำเกษตร มาเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสาน และปลอดภัยจากสารเคมี ซึ่งสามารถสร้างอาชีพให้คนในชุมชนจากการที่ทำนาเพียงอย่างเดียว มาปลูกพืชผักเสริม ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น

๒) ชุมชนเกิดความรักใคร่สามัคคี มีการแบ่งปันซึ่งกันและกัน

๗. การขยายผลสู่เกษตรกรอื่นๆ

๗.๑ เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้การเกษตร ด้านต่างๆ เช่น การปลูกผักปลอดสารพิษ การส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อยในฤดูแล้ง การจัดการความรู้ตามหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน โดยศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย การทำเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น

๗.๒ ประธานกลุ่มผลิตผักปลอดสารพิษบ้านโนนแคน

๗.๓ ก่อตั้งตลาดเขียวในหมู่บ้านโนนแคนร่วมกับสมาชิกเพื่อให้คนในชุมชนได้กินของดีและทำให้เกษตรกรในพื้นที่เป็น ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ได้ด้วยตนเอง

๗.๔ ก่อตั้งตลาดสีเขียวโรงพยาบาลพัยคฆภูมิพิสัย โดยจะมีการนำผลผลิตด้านการเกษตรไปขายที่โรงพยาบาลพัยคฆภูมิพิสัย ทุกวันอังคารและวันศุกร์ สินค้าทางการเกษตรที่กลุ่มนำมาจำหน่ายผ่านการตรวจและรับรองคุณภาพจากสาธารณสุข ซึ่งไม่มีสิ่งเจือปนในผลผลิตทางการเกษตร

๗.๕ เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง สามารถเข้ามาเรียนรู้และศึกษาดูงาน “การทำเกษตรอินทรีย์”

๘. สถานที่ถอดบทเรียน

“ไร่รวมพลัง” เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ตำบลเวียงสะอาด อำเภอพัยคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

๙. ทีมงานผู้ถอดบทเรียน

๑. นายปราโมทย์ วัฒนะ	หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๒. นางสาวศุภลักษณ์ แผงไธสงค์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๓. นายศุภสิงห์ โพธิสนธิ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๔. นางสาวเทพวดี นูดี	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๕. นางสาวสุภารัตน์ ผิวเนียน	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๖. นางสาวเกษศิริรินทร์ กลิ่นวิชัย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๗. นางสาวอมรรัตน์ ประสมมงคล	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๘. นางสาวศศพร หาญชนะ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม
๙. นางสาวมุกดารัตน์ สุวรรณพันธ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรอำเภอพัยคฆภูมิพิสัย
๑๐. นางสาวศันสนีย์ เกิดบุญมี	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรอำเภอพัยคฆภูมิพิสัย

๑๐. ผู้รับการถอดบทเรียน

นายกรุง ดวงเงิน

“ไร่รวมพลัง” เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ตำบลเวียงสะอาด อำเภอพัยคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ภาพกิจกรรมการถอดบทเรียน

ภาพผลผลิตในแปลงเกษตรปลอดภัย

